

Les llengües de l'alumnat dins del sistema educatiu català als inicis del segle XXI

Ignasi Vila
Carina Siqués
Universitat de Girona

Durant l'últim decenni, les aules del sistema educatiu de Catalunya han experimentat una transformació demogràfica important, la qual cosa ha comportat fortes conseqüències per a l'educació lingüística. L'article descriu aquests canvis i dona dades sobre el coneixement lingüístic de català i de castellà de l'alumnat, les seves actituds i els seus usos lingüístics.

Paraules clau: sociolingüística, immersió lingüística, coneixement lingüístic, actituds lingüístiques, usos lingüístics, alumnat estranger.

Students' languages in the Catalan education system in the early 21st century

Over the course of the last decade, classes in the Catalan education system have witnessed significant demographic changes with major consequences for language education. This paper describes these changes and gives some data on students' knowledge of Catalan and Spanish, their attitudes and their language habits.

Keywords: sociolinguistics, language immersion, language knowledge, language attitudes, language habits, foreign students.

Des de final de la dècada de 1980, i especialment a partir de la sentència del Tribunal Constitucional del 23 de desembre de 1994, el sistema educatiu de Catalunya va consolidar un model pedagògic de conjunció lingüística en català i castellà. Aquest model, únic a l'Estat espanyol, es basava en l'educació bilingüe i va permetre desenvolupar programes de manteniment de la llengua familiar per a l'alumnat catalanoparlant i programes d'immersió lingüística dirigits a l'alumnat castellanoparlant (Arenas i Muset, 2007). Tot això va ser possible gràcies a la voluntat política, tant del govern del moment com de l'oposició, a les actituds lingüístiques de la població, a la implicació del professorat i, pel que fa als objectius d'aquest article, a la distribució

sociolingüística de l'alumnat de Catalunya. No obstant això, des de l'any 2000, les aules de primària i de secundària obligatòria del nostre país han sofert una modificació demogràfica important, amb conseqüències sociolingüístiques que afecten directament alguns dels pressupòsits psicoeducatius que eren la base del model de conjunció lingüística abans esmentat (Vila i altres, 2006).

Així doncs, a finals de la dècada de 1980, els nois i noies de les aules d'educació primària i de secundària obligatòria de Catalunya tenien majoritàriament el català o el castellà com a llengua inicial. A més, l'alumnat estava en gran part distribuït asimètricament, és a dir, en determinades escoles hi havia una concentració més elevada de nois i noies que tenien el català com a llengua ini-

cial, mentre que en d'altres predominava l'alumnat castellanoparlant. Aquesta distribució era molt més freqüent a les comarques amb més població, tant a nivell territorial com a nivell de xarxa escolar (escola pública en comparació amb escola privada). Això va afavorir l'aplicació del model de conjunció lingüística i l'èxit assolit referent al coneixement de català i castellà que va assolir l'alumnat.

A causa de l'arribada de molts alumnes amb una llengua inicial diferent del català i del castellà i a la seva incorporació dins les aules del sistema educatiu català, a la mobilitat social d'una bona part de les famílies castellanoparlants i a la multiplicació del bilingüisme familiar, avui dia la composició lingüística dels nois i noies que hi ha a les aules de Catalunya s'ha modificat radicalment. D'una banda, la barreja d'alumnat de llengua inicial catalana i castellana a les escoles i als instituts de titularitat pública o privada és molt més gran que fa trenta anys i, de l'altra, s'incorpora a les classes d'alumnat amb llengües inicials diferents que són desconegudes pel professorat. El resultat de tot això és l'increment espectacular de l'heterogeneïtat lingüística als centres docents de l'educació obligatòria de Catalunya. Si bé, al començament de la dècada de 2000, era poc habi-

tual trobar parlants de llengües diferents en una mateixa classe, actualment això s'ha convertit en un fet freqüent, de manera que cada vegada hi ha més aules multilingües a les nostres escoles (Barrieras i altres, 2009). Dins d'aquest context, doncs, el present article té com a objectiu descriure la nova situació sociolingüística dels centres docents del sistema educatiu de Catalunya i abordar algunes de les conseqüències que aquesta situació comporta pel que fa a la consecució dels objectius lingüístics proposats, a les actituds de l'alumnat vers les llengües de l'escola i als seus usos lingüístics.

■ Les llengües de l'alumnat de Catalunya

Diferents estudis demolingüístics dels darrers anys mostren que hi ha hagut canvis importants pel que fa a les llengües presents a l'escola. Per exemple, l'Enquesta Demogràfica de 2007 (IDES-CAT, 2009) mostra tres canvis importants:

- Un augment espectacular de nens i nenes de 2 a 14 anys amb una llengua inicial que és diferent del català i del castellà (quadre 1, a la pàgina següent).
- Un increment important del bilingüisme familiar.
- D'acord amb dades anteriors, un equilibri entre els monolingües inicials catalans i castellans.

Les dades de coneixements i usos del català a Catalunya l'any 2010 del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (Institut d'Estudis Catalans, 2011) sobre la població més gran de 14 anys mostren que, dins la franja de 14 a 19 anys, la llengua inicial d'un 15,5% dels participants és diferent del català i del castellà.

Finalment, alguns estudis realitzats a les aules d'acollida de Catalunya (Siqués, 2008; Vila i

El present article té com a objectiu descriure la nova situació sociolingüística dels centres docents del sistema educatiu de Catalunya i abordar algunes de les conseqüències que aquesta situació comporta pel que fa a la consecució dels objectius lingüístics proposats, a les actituds de l'alumnat vers les llengües de l'escola i als seus usos

Edat	Català	Castellà	Català i castellà	Una altra llengua	Català, castellà i una altra llengua	Total
2 a 14 anys	33,3%	37,7%	15,8%	10,2%	2,9%	100%

Quadre 1. Llengua inicial de la població de 2 a 14 anys a Catalunya (any 2007) (Font: IDESCAT, 2009)

altres, 2012) mostren que aquestes aules acullen, any rere any, alumnat que parla més de seixanta llengües, la qual cosa permet afirmar que, al llarg de la primera dècada del segle XXI, han passat per aquestes aules alumnes de més de cent llengües diferents. D'aquestes llengües, les que concentren més parlants són l'amazic, l'àrab, el xinès i el romanès.

■ El coneixement de les llengües escolars

■ Coneixement lingüístic general

Vila (2012) afirma que, malgrat la pressió demogràfica que ha sofert el sistema educatiu de

Catalunya des de l'any 2000, els resultats de l'alumnat sobre coneixement lingüístic no s'han modificat especialment. El quadre 2 presenta l'evolució dels resultats PISA sobre comprensió lectora des de 2003.

Pel que fa a la puntuació mitjana assolida en les competències bàsiques en català i castellà a sisè de primària, els resultats mostren que no hi ha diferències i se situen per sobre del 7. El quadre 3 presenta els percentatges d'alumnat que es troba en els diferents nivells –alt, mitjà i baix¹– d'assoliment de les competències en català i castellà al llarg dels últims anys.

Els nivells baixos de coneixement de català i castellà augmenten en els nois i en l'alumnat de nivell socioeconòmic baix. Així mateix, l'alumnat

Any	2003	2006	2009
Catalunya	483	477	498
Mitjana OCDE	498	481	491,5

Quadre 2. Puntuació mitjana en comprensió lectora a Catalunya (PISA 2003-2009) (Font: Vila, 2012)

Any	Català			Castellà		
	Alt	Mig	Baix	Alt	Mig	Baix
2009	24,0%	51,8%	24,2%	21,0%	51,6%	27,4%
2009	28,2%	43,4%	28,4%	28,7%	41,5%	29,8%
2009	33,2%	44,2%	22,6%	35,8%	42,0%	22,2%

Quadre 3. Percentatge d'alumnat i assoliment de competències bàsiques en català i castellà. Sisè de primària (2009-2011) (Font: elaboració pròpia)

estranger se situa per sota de la mitjana de Catalunya i al voltant del 50% d'aquest alumnat no assoleix les competències bàsiques ni en català ni en castellà.

L'anàlisi de les dades PISA mostra també que hi ha una distància molt important en els resultats sobre comprensió lectora entre l'alumnat nacional i l'alumnat estranger: l'any 2009, l'alumnat nacional va obtenir 86,55 punts més que l'alumnat estranger.

Finalment, l'avaluació del 2004 sobre les competències bàsiques a segon d'ESO (Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu de Catalunya, 2006) mostra un assoliment semblant del català i del castellà, excepte en expressió escrita, en què els resultats són superiors en castellà.

■ Coneixement de català i castellà per part de l'alumnat estranger

Ja hem assenyalat que el coneixement de català i de castellà de l'alumnat estranger és inferior al de l'alumnat nacional. No obstant això, l'alumnat estranger no és un col·lectiu homogeni, sinó que presenta diferències importants quan tenim en compte, entre d'altres, certes variables com ara el temps d'estada a Catalunya, l'escolarització prèvia, la llengua inicial o les característiques sociolingüístiques del lloc de residència d'aquestes persones.

Les avaluacions sobre el coneixement lingüístic de l'alumnat de Catalunya realitzades al llarg de les dècades de 1980 i 1990 (SEDEC, 1984; Vila, 1995) van mostrar que el coneixement de castellà depèn fonamentalment de variables associades a les característiques individuals de l'alumnat, mentre que el coneixement de català depèn també d'altres variables, com ara la llengua inicial de l'alumnat o la presència social del català en el territori o en el context escolar. En el cas de l'alumnat estranger, calen algunes modificacions

El coneixement de català depèn del contacte més o menys gran que l'alumnat estranger té amb el català. Però, a diferència d'avaluacions anteriors, el coneixement de castellà també depèn del contacte més o menys gran que aquests nois i noies mantenen amb la llengua castellana

d'aquest plantejament per comprendre'n el coneixement lingüístic.

Oller i Vila (2012) avaluen el coneixement de català i de castellà de 668 alumnes estrangers de sisè de primària de 57 escoles i n'estudien la relació amb el context sociolingüístic de residència, la tipologia lingüística de l'aula, el percentatge d'alumnat estranger a les classes i els seus usos lingüístics. Els resultats mostren, d'acord amb les avaluacions anteriors, que el coneixement de català depèn del contacte més o menys gran que l'alumnat estranger té amb el català. Així, coneixen més català els nois i noies que viuen en contextos amb una presència elevada del català o en aules on hi ha un important nombre d'alumnat catalanoparlant. Però, a diferència d'avaluacions anteriors, el coneixement de castellà també depèn del contacte més o menys gran que aquests nois i noies mantenen amb la llengua castellana. En un treball anterior, els mateixos autors mostren que, també d'acord amb avaluacions anteriors, un coneixement elevat de català de l'alumnat estranger comporta a la vegada un coneixement elevat de castellà, si bé la mateixa relació no es dona en sentit contrari (Oller i Vila, 2011).

Per tant, a diferència d'èpoques anteriors, en les quals la incorporació del català com a llengua principal del sistema educatiu garantia coneixement de català i de castellà a tot l'alumnat inde-

pendentment de la seva llengua inicial, actualment, pel que fa a l'alumnat estranger, hi ha unes altres variables que expliquen el coneixement que tenen de català i de castellà.

■ Les actituds lingüístiques de l'alumnat

Fabà (2005) afirma que, de manera general, les actituds lingüístiques de la població catalana no s'han modificat i que, amb petites variacions, són les mateixes que les de l'any 1990. Navarro i altres (2009) confirmen aquesta apreciació sobre l'alumnat nacional. La seva recerca analitza les actituds lingüístiques vers les llengües escolars de 98 estudiants de segon i quart d'ESO i conclou que el 92,47% mostra actituds favorables vers el català i el 37,63%, vers el castellà. No obstant això, únicament un 19,36% presenta actituds desfavorables vers el castellà. A la mateixa recerca, s'hi van estudiar les actituds lingüístiques de 29 alumnes estrangers. Els resultats difereixen dels de l'alum-

nat nacional: un 71,43% mostra actituds favorables vers el català i un 67,86% vers el castellà. A més, un dels alumnes avaluats presenta actituds obertament desfavorables vers el català.

Prèviament, Huguet i Janés (2005) havien analitzat les actituds lingüístiques de l'alumnat estranger d'ESO de les poblacions de Vic i Lleida. El quadre 4 en presenta els resultats. Les dades del quadre 4 mostren que l'alumnat llatinoamericà i el dels països de la Unió Europea (exceptuant els de l'Est) presenta actituds negatives vers el català, però la desviació típica en tots dos casos és molt elevada. És a dir, hi ha una gran dispersió en les respostes dels estudiants. Posteriorment, Lapresta, Huguet i Janés (2008) van matisar aquests resultats i van afirmar que les actituds negatives vers el català que presenta una part de l'alumnat estranger no són degudes als seus països d'origen, sinó a la manca de relacions amb els nois i noies del país. Són alumnes que se senten poc reconeguts, molt rebutjats i que es relacionen únicament amb persones del seu mateix origen.

Alumnat estranger	Actituds cap el català		Actituds cap el castellà	
	Mitjana	Desviació	Mitjana	Desviació
Magrebins (àrab)	6,98%	3,18%	5,52%	3,76%
Magrebins (amazic)	6,68%	3,33%	5,06%	4,43%
Subsaharians	8,57%	2,22%	6,28%	3,54%
Asiàtics ²	9,33%	1,15%	5,33%	2,30%
Europeus de l'Est	5,94%	4,26%	4,86%	3,68%
Llatinoamericans	3,83%	6,05%	7,87%	2,36%
Europeus de la Unió Europea	4,00%	7,37%	6,33%	3,44%
Total	6,03%	4,44%	5,82%	3,84%

Quadre. 4. Actituds lingüístiques vers el català i el castellà de l'alumnat estranger de secundària a Vic i Lleida (Curs 2004-2005) (Font: Huguet i Janés, 2005)

De fet, se senten discriminats, afirmen una identitat oposada a la que perceben com a majoritària a Catalunya i acusen la població catalana de racista i xenòfoba.

Bretxa, Comajoan i Sorolla (2009) incideixen en la mateixa qüestió i mostren que hi ha alumnes de llengua inicial diferent del català que l'assumeixen com a llengua d'identificació quan la utilitzen normalment en les seves xarxes socials. En definitiva, les actituds lingüístiques de l'alumnat nacional són clarament favorables al català, però no sempre és així amb els estudiants d'origen estranger. N'hi ha una part petita que no manté cap contacte amb les persones nacionals i que se sent rebutjada, la qual cosa comporta actituds negatives vers el català.

■ Els usos lingüístics

A finals de la dècada de 1990, es va encetar el projecte Llengua i Ús (Galindo, 2006; Vila i Galindo, 2006; Galindo i Vila, 2009), centrat en l'estudi observacional dels usos del català i del castellà que l'alumnat que estava acabant l'educació primària realitzava en les relacions interpersonals en situacions desbarjo. L'estudi es va realitzar a 52 escoles distribuïdes al llarg de tot el territori català. Breument, els resultats van mostrar que per cada torn en català, els nens i nenes n'utilitzaven dos en castellà. A més, l'alumnat castellanoparlant tenia més dificultats per canviar de llengua que el catalanoparlant. Estudis posteriors sobre usos declarats, com ara, per exemple, l'enquesta realitzada pel Consell Superior d'Avaluació de Catalunya l'any 2006 en acabar l'ESO, mostren que l'alumnat se sent més còmode parlant en castellà que en català.

És a dir, independentment de la llengua d'escolarització dels nois i noies de Catalunya, sembla que, en termes generals, quan els alumnes de llengua inicial castellana i catalana interactuen

Independentment de la llengua d'escolarització dels nois i noies de Catalunya, sembla que, en termes generals, quan els alumnes de llengua inicial castellana i catalana interactuen entre ells utilitzen més el castellà que el català, la qual cosa confirma la norma d'ús de convergència automàtica vers el castellà o d'ús restrictiu del català

entre ells utilitzen més el castellà que el català, la qual cosa confirma la norma d'ús de convergència automàtica vers el castellà o d'ús restrictiu del català. De fet, els usos majoritaris en català apareixen únicament en situacions socials i en escoles amb una elevada proporció de persones catalanoparlants.

Pel que fa a l'alumnat estranger, Vila, Siqués i Oller (2009) estudien l'ús de les llengües escolars en un centre de primària de les comarques de Girona on la pràctica totalitat de l'alumnat és estranger i en la qual cohabitaven parlants de quinze llengües diferents. Les dades de l'estudi mostren que, inicialment, la llengua de les relacions interpersonals dels nens i nenes és el català, però que, a mesura que l'alumnat avança en la seva escolaritat, l'ús del castellà va adquirint més protagonisme, encara que la utilització del català també és important en les relacions interpersonals. Les llengües inicials de l'alumnat s'utilitzen quasi exclusivament entre els estudiants de la mateixa llengua quan fan activitats junts i quan no hi ha presència d'alumnat d'altres llengües o quan volen distanciar-se de la resta de nois i noies per afirmar la seva identitat. No obstant això, aquesta situació escolar amb un percentatge tan elevat d'alumnat estranger a l'aula és poc comuna,

i normalment aquest es comporta d'acord amb la norma d'ús estudiada per a l'alumnat nacional. És a dir, tendeix a convergir cap al castellà en les seves relacions interpersonals, excepte en aquelles escoles on la immensa majoria dels nois i noies que hi assisteixen són catalanoparlants.

Finalment, Oller (2008) estudia l'ús declarat de les llengües de 625 alumnes estrangers en 52 escoles de Catalunya. L'explotació de les dades evidencia que l'ús del castellà hi predomina socialment i també supera amb escreix el del català com a llengua d'identificació (Vila, Siqués i Oller, 2009). Amb tot, hi ha un 30% de l'alumnat que considera que la seva llengua d'identificació és diferent del català i el castellà. A més, la gran majoria de l'alumnat estranger dins l'entorn familiar utilitza únicament la seva llengua inicial.³

D'acord amb les dades del segle passat, l'alumnat estranger declara que utilitza més el català que el castellà quan habita en un territori on la llengua majoritària d'ús social és el català o quan el percentatge d'alumnat catalanoparlant a l'aula supera el 50%. I, finalment, la preeminència d'usos socials del català es relaciona amb un nivell baix d'expressió oral en castellà, però el coneixement oral del català no estableix diferències entre els usos socials de la llengua ni en català ni en castellà. Pel que fa a la llengua d'identificació, el coneixement oral del català no comporta diferències significatives entre assumir el català o el castellà.

Entre els participants en l'estudi, hi havia 230 alumnes d'origen llatinoamericà i les seves respostes al qüestionari van ser analitzades específicament. Quasi la meitat afirma que utilitza exclusivament el castellà⁴ i prop del 90% l'assumeix com a llengua d'identificació. Si ens fixem en l'alumnat llatinoamericà que algunes vegades utilitza el català, observem que no existeix relació entre una presència més o menys gran del català en el territori on s'ubica l'escola, ni tampoc pel que fa a una presència més o menys gran d'alum-

nat catalanoparlant a l'aula. No obstant això, sí que hi ha relació entre utilitzar algunes vegades el català i el domini oral d'aquesta llengua. És a dir, l'alumnat llatinoamericà amb nivells més elevats de competència en llengua oral és el que utilitza més el català.

■ Conclusions

Al llarg dels últims quinze anys, les aules de Catalunya han experimentat modificacions sociolingüístiques importants. Avui dia és cada vegada més difícil trobar escoles amb una composició lingüística d'alumnat majoritàriament homogènia pel que fa a la seva llengua inicial. En sentit contrari, l'heterogeneïtat lingüística en origen és cada vegada més gran. A més, al costat dels parlants de castellà i de català hi ha molts nois i noies que parlen llengües inicials diferents que recorren tot l'arc de les famílies lingüístiques.

Aquesta situació comporta novetats importants per al sistema educatiu de Catalunya. En concret, és probable que ja no es puguin aplicar models organitzatius dissenyats des de l'educació bilingüe. Històricament, el sistema educatiu català havia seguit els postulats del model d'educació bilingüe perquè la situació sociolingüística de les escoles coincidia de manera general amb els supòsits del model, ja que, en general, existia una notable homogeneïtat lingüística de l'alumnat a les aules: una gran part de l'alumnat catalanoparlant anava a l'escola concertada i la majoria de l'alumnat castellanoparlant estava escolaritzat a l'escola pública.

Però el marc ha canviat i, per tant, el manteniment d'un sistema educatiu que utilitza el català com a llengua vehicular principal requereix mesures organitzatives i didàctiques específiques adequades a la nova realitat sociolingüística que els centres docents han de construir d'acord amb les característiques del seu alumnat i que poden

diferir enormement entre les escoles. Certament, això no significa que cent anys d'experiències en la implementació de models d'educació bilingüe siguin irrelevants per guiar la pràctica pedagògica. Tot el contrari, ja que alguns dels plantejaments psicoeducatius que van fer créixer l'educació bilingüe, com ara, per exemple, el reconeixement de la llengua inicial de l'alumnat o la importància del sentit de la institució escolar per poder utilitzar una llengua diferent de la inicial en constitueixen bons exemples (Vila, 2010).

Aquesta consideració té una gran importància, ja que l'organització pedagògica actual respon en bona mesura a les característiques sociolingüístiques de l'alumnat nacional de la dècada de 1980. Les avaluacions realitzades evidencien aquest fet. Els estudis PISA i les avaluacions sobre les competències bàsiques a sisè de primària mostren que les puntuacions mitjanes són significativament diferents entre l'alumnat nacional i l'alumnat estranger. Tant és així que, si comparem els resultats de l'alumnat nacional amb el de països com ara, per exemple, Finlàndia, amb percentatges ínfims d'alumnat estranger, les diferències no són tan grans. L'assoliment baix de competències bàsiques a Catalunya es concentra fonamentalment en l'alumnat estranger, que representa una part important del nostre sistema educatiu.

Aquest és un repte que té tantes implicacions en les actituds lingüístiques de l'alumnat estranger com en els usos lingüístics que fa. Dificilment es poden construir actituds positives vers les llengües escolars si des de la institució no existeixen també actituds positives vers les llengües de l'alumnat. I, evidentment, també és difícil utilitzar el català –llengua principal d'escolarització– si les competències en català són limitades.

Creiem que és important que, tant des de l'Administració com des de les mateixes institucions escolars, s'adoptin més mesures que puguin ajudar a potenciar i tenir més presents les llen-

Dificilment es poden construir actituds positives vers les llengües escolars si des de la institució no existeixen també actituds positives vers les llengües de l'alumnat

gües inicials de tot l'alumnat, ja que això repercutirà positivament en la seva actitud envers la llengua catalana. Així mateix, també cal incidir en el desenvolupament de pràctiques educatives que permetin que l'alumnat que no té el català com a llengua pròpia pugui avançar acadèmicament en les matèries curriculars que s'imparteixen als centres, malgrat que tingui un coneixement més limitat de la llengua de l'escola.

Notes

1. Estar en el nivell baix vol dir que l'alumnat no ha assolit el domini de les competències. Estar en el nivell mitjà vol dir que l'alumnat es troba per sobre del que s'ha considerat el llindar de superació de la competència. Estar en el nivell alt vol dir que l'alumnat està clarament per sobre del llindar de superació de la competència.
2. Les dades de l'alumnat asiàtic són poc significatives, perquè representa un nombre molt petit en relació amb la mostra global.
3. L'alumnat estranger amb una llengua inicial diferent del català i el castellà usa aquestes llengües a la família quasi exclusivament amb els germans.
4. L'altra meitat afirma que utilitza el català i el castellà.

Referències bibliogràfiques

ARENAS, J.; MUSSET, M. (2007): *La immersió lingüística: Una acció de govern, un projecte com-partit*. Barcelona. Centre d'Estudis Jordi Pujol.

- BARRIERAS, M., i altres (2009): *Diversitat lingüística a l'aula*. Vic. Eumo / Fundació Jaume Bofill.
- BRETXA, V.; COMAJOAN, L.; SOROLLA, N. (2009): «From monolingual family background to bilingual identification: The case of pre-adolescents in Mataró and the Aragonese border area». *Noves SL* [en línia]. <www6.gencat.cat/llengcat/noves/hm09hivern/a_bretxa_comajoan_sorolla9_9.htm>.
- FABÀ, A. (2005): «Usos lingüístics i grups identitaris: Preferències i opinions lingüístiques», a TORRES, J. (ed.): *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003*. Barcelona. Generalitat de Catalunya, p. 171-212.
- GALINDO, M. (2006): *Les llengües a l'hora del pati: Usos lingüístics en les converses dels infants de primària a Catalunya* [en línia]. Tesi doctoral no publicada. Universitat de Barcelona. <www.tdx.cat/handle/10803/1681>.
- GALINDO, M.; VILA, F.X. (2009): «Els factors explicatius dels usos lingüístics informals entre l'alumnat català: llengua inicial, xarxes socials, competència i llengua vehicular d'ensenyament». *Noves SL* [en línia]. <www6.gencat.net/llengcat/noves/hm09hivern/galindo_vila1_9.htm>.
- HUGUET, A.; JANÉS, J. (2005): «Niños inmigrantes en sociedades bilingües: Las actitudes ante las lenguas por parte de los escolares recién llegados a Cataluña». *Cultura y Educación*, núm. 17, p. 309-321.
- IDESCAT (2009): *Enquesta demogràfica 2007* [en línia]. <www.idescat.cat/ovetats/?id=543>.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2011): *Coneixements i usos del català a Catalunya el 2010: dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura* [en línia]. <www.fundacc.org/docroot/fundacc/pdf/dieta_llengua.pdf>.
- LAPRESTA, C.; HUGUET, A.; JANÉS, J. (2008): «Anàlisi discursiva de les actituds lingüístiques de l'alumnat nouvingut a Catalunya: una aproximació qualitativa». *Recerca i Immigració*, núm. 1, p. 133-152.
- NAVARRO, J.L., i altres (2009): «El coneixement de la llengua de l'escola en l'alumnat immigrant d'ESO: Una anàlisi d'algunes variables escolars i sociofamiliars». *Recerca i Immigració*, núm. 2, p. 197-221.
- OLLER, J. (2008): *El coneixement de la llengua catalana i la llengua castellana per part de l'alumnat estranger escolaritzat a l'educació primària de Catalunya* [en línia]. Universitat de Girona. Tesi doctoral no publicada. <http://hdl.handle.net/10803/8013>.
- OLLER, J.; VILA, I. (2011): «Variables asociadas al conocimiento de catalán y castellano escrito del alumnado extranjero: Un estudio empírico en sexto de primaria de Cataluña». *Infancia y Aprendizaje*, núm. 34, p. 427-447.
- (2012). «Efectos de la presencia social de las lenguas escolares en el desarrollo lingüístico del alumnado extranjero: Un estudio empírico en Cataluña». *Revista de Educación*, núm. 359, p. 481-504.
- SEDEC (1984): *Quatre anys de català*. Barcelona. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
- SIQUEÉS, C. (2008): *Les aules d'acollida d'educació primària a Catalunya: Descripció i avaluació dels resultats* [en línia]. Tesi doctoral no publicada. Universitat de Girona. <http://cort.as/4CEf>.
- VILA, F.X.; GALINDO, M. (2006): «Els usos lingüístics en l'educació primària a Catalunya: situació, tendències i perspectives». *Quaderns d'Avaluació*, núm. 6, p. 95-113.
- VILA, I. (1995): *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona. Horsori.
- (2010): «¿Qué puede aportar la educación bilingüe a la educación lingüística del siglo XXI?» [en línia]. *Avances en Supervisión Educativa*, núm. 13. <www.adide.org/ revis-

- ta/index.php?option=com_content&task=view&id=386&Itemid=72>.
- (2012). «Balanz de la política lingüística a l'educació escolar dels governs de Catalunya (2004-2011)». *Anuari de la Societat Catalana de Sociologia*. Barcelona. Institut d'Estudis Catalans, p. 295-323.
- VILA, I.; SIQUÉS, C.; OLLER, J. (2009): «Usos lingüístics de l'alumnat d'origen estranger a l'educació primària de Catalunya». *Zeitschrift für Katalanistik*, núm. 22, p. 95-124.
- VILA, I., i altres (2006): «Conclusions de la comissió Nova Immersió i Canvis Metodològics: Els programes de canvi de llengua de la llar a l'escola: aspectes metodològics i organitzatius», a TORRENT, R.; VALLCORBA, J. (ed.): *Consell assessor de la llengua a l'escola: Conclusions*. Barcelona. Generalitat de Catalunya, p. 57-88.
- (2012): «Las aulas de acogida de Cataluña: sus efectos sobre el conocimiento de catalán y la adaptación escolar», a GARCÍA-CASTAÑO, J.; CARRASCO, S. (ed.): *Población inmigrante y escuela*. Madrid. IFIIE-CREADE, p. 370-405.

Referències dels autors

Ignasi Vila

Carina Siqués

Universitat de Girona

ignasi.vila@udg.edu

carina.siques@udg.edu

Línies de recerca: processos implicats en l'aprenentatge del català de l'alumnat estranger i les pràctiques educatives en entorns multilingües.

Aquest article fou sol·licitat per ARTICLES DE DIDÀCTICA DE LA LLENGUA I DE LA LITERATURA el mes de desembre de 2012 i acceptat el mes de febrer de 2013 per ser-hi publicat.